

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

БУЛКІН СЕРГІЙ СЕРГІЙОВИЧ

УДК: 338.24:631.11

ДИСЕРТАЦІЯ
ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ БЕЗЗБИТКОВОГО
РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

С.С. Булкін
(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник:
Вініченко Ігор Іванович
доктор економічних наук, професор

Дніпро – 2021

АНОТАЦІЯ

Булкін С.С. Формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» – Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, 2021.

Дисертацію присвячено науково-практичним питанням формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств.

Дослідження сучасної парадигми теорії стійкості розвитку підприємства дозволило розкрити зміст категорії «стійкість потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств» як сукупність складових елементів бізнес-системи сільськогосподарських підприємств (виробничої, маркетингової, інвестиційної та фінансової), які забезпечують спроможність повертатися до беззбиткового стану розвитку через реалізацію механізмів економічних відносин щодо формування та використання виробничих ресурсів в умовах динамічних змін зовнішнього середовища. Забезпечення відтворювального процесу стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств за своєю сутністю має динамічно-циклічний характер. Стратегічні програми розвитку сільського господарства передбачають процес безперервного відтворення потенціалу беззбиткового розвитку суб'єктів господарювання. Відновлення його стійкості пов'язано не лише з кількісними та якісними характеристиками системно-ресурсної компоненти, але й залежить від рівня забезпечення реалізації відтворювального процесу у просторі та часі.

Аргументовано, що важливим завданням сьогодення економіки країни є формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств в умовах виникнення та впливу

дестабілізаційних процесів та кризових явищ. Стійкість, як внутрішня властивість економічної системи, виражається здатністю підприємства протистояти коливанням, які зумовлені змінами зовнішнього та внутрішнього середовища бізнесу та здійснювати при цьому ефективну діяльність з метою досягнення цілей власного розвитку. Стійкість потенціалу беззбиткового розвитку характеризує можливості залучення ресурсів для фінансування стратегічних напрямків розвитку суб'єктів господарювання. З позицій теорії систем та концепцій самоорганізації стійкість підприємства, як бізнес-системи, передбачає якісні зміни його потенціалу та відтворювального процесу виробничо-господарської діяльності. Важливою умовою стійкості беззбиткового розвитку є забезпечення системного зв'язку між структурними елементами потенціалу, які реалізують можливості суб'єкта та його компетенції, що інтегрують минулі, сучасні й майбутні часові періоди та формують функціональні взаємозв'язки з оточуючим бізнес-середовищем.

Вивчення теоретичних положень стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств дозволило виділити її системно-ресурсну компоненту (грошові кошти, фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість, високоліквідна продукція), що здатна забезпечити відтворювальний процес виробничого циклу та конкурентні переваги господарюючих суб'єктів в коротко- та довгостроковій перспективах. Виокремлення якісних ознак системно-ресурсної компоненти формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку дозволяє ідентифікувати їх серед сукупності інструментів економічної системи, визначити індивідуальні форми прояву та причинно-наслідкові зв'язки. Оскільки, кожен етап економічного зростання підприємства є стійкою системою, яка характеризується процесом фінансування суб'єкта господарювання, то стійкість потенціалу його беззбиткового розвитку в оточуючому бізнес-середовищі передбачає постійний розвиток системно-ресурсної компоненти. Це створює теоретико-методичний базис для оцінювання, прогнозування та планування стійкості потенціалу

беззбиткового розвитку з метою впливу на джерела формування ресурсів і темпів економічного зростання сільськогосподарських підприємств.

Встановлено, що сучасний стан функціонування сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області характеризується нестабільністю та значним ступенем ризику господарювання в умовах мінливого зовнішнього середовища, що має суттєвий вплив на показники ефективності їх господарської діяльності. У галузі простежується чітка тенденція до посилення процесів концентрації. За результатами методу оцінки головних компонент та таксономічного аналізу встановлено тісний кореляційний зв'язок між показниками трьох сфери господарського процесу сільськогосподарських підприємств: ресурсного забезпечення, виробництва та реалізації продукції. Так, у сфері ресурсного забезпечення факторне навантаження варіації її показників на рівень стійкості потенціалу беззбиткового розвитку коливається в межах 65,7-71,5%, у сфері виробництва – 52,8-55,7% та від 93,1% до 95,2% у сфері реалізації сільськогосподарської продукції. Висока ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств забезпечує їм стійкі конкурентні переваги на ринку сільськогосподарської продукції. Відмінності між підприємствами із низьким та високим рівнями стійкості потенціалу беззбиткового розвитку є суттєвими за усіма виділеними показниками головних компонент.

Аналіз ресурсного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств засвідчив, що підвищення ефективності використання ресурсної компоненти стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств досягається при оптимальному співвідношенні різних елементів оборотних активів у виробничо-фінансовому циклі. Питома вага підприємств Солонянського району, що мають середній рівень ресурсного забезпечення структури оборотних активів є майже сталою. Суттєве зниження рівня ресурсного забезпечення оборотних активів в районі обумовлено зниженням прибутковості сільськогосподарських підприємств. На підприємствах прослідковується розбалансованість

синхронності та ритмічності руху грошових потоків. При покращенні якісних та кількісних параметрів у сферах виробництва та реалізації продукції із використанням інноваційних технологій відбувається збільшення частки витрат у розрахунку на одиницю площі сільськогосподарських угідь та створюються умови для підвищення продуктивності ресурсів у зазначених сферах. Збалансована структура оборотних активів не гарантує високих результатів ефективності діяльності, а є лише орієнтиром для формування оптимальної структури якісної системно-ресурсної компоненти стійкості потенціалу беззбиткового розвитку.

Встановлено, що стійкість розвитку сільськогосподарських підприємств визначається наявністю потенційних резервів, використання яких неможливе без самофінансування беззбиткового розвитку господарюючих суб'єктів. Оскільки процес самофінансування господарської діяльності характеризується фінансовою незалежністю підприємства, наявністю власного капіталу для покриття поточних зобов'язань та джерел самозабезпечення беззбиткового розвитку, то усі цільові параметри самофінансування повинні мати високий рівень. Найбільш вагомим при діагностуванні цільових параметрів самофінансування є фактор забезпеченості власними коштами (26,3 %), який характеризує достатність власних оборотних коштів для фінансування оборотних активів підприємств. За результатами кластеризації сільськогосподарських підприємств Солонянського району ідентифіковано діапазони граничних меж впливу цільових параметрів самофінансування на рівень стійкості потенціалу їх беззбиткового розвитку. Розрахунки свідчать, що 10,7% сільськогосподарських підприємств району знаходиться у високому діапазоні цільових параметрів самофінансування, 21,4% підприємств – у середньому діапазоні, 42,9% – у низькому діапазоні та 25,0% – у критичному.

Вважаємо, що формування стратегічних пріоритетів підвищення стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств повинно ґрунтуватись на програмно-цільовому підході

відтворення стабільного економічного зростання при виборі інструментів регулювання ресурсного забезпечення сільськогосподарського виробництва. Зазначені завдання можливо реалізувати лише за рахунок упровадження стабілізаційних програм, які передбачають стимулюючі важелі стратегічних пріоритетів ресурсного забезпечення сільськогосподарських підприємств та є складовими регуляторами репродуктивного механізму формування потенціалу їх безбиткового розвитку. Пропонуємо до стратегічних напрямів забезпечення стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств включити стабілізаційні програми, які спрямовані на забезпечення зростання прибутку, власного оборотного капіталу; нагромадження продуктивного капіталу; підвищення граничного рівня ресурсного забезпечення; фінансування капітальних інвестицій та стимулювання розвитку малого й середнього бізнесу в галузях сільського господарства.

Розроблено інтегральний показник методичний підхід до планування в системі формування стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств, який на відміну від поширених, передбачає використання інструментарію операційного аналізу прогнозних параметрів зміни обсягу та ціна реалізації сільськогосподарської продукції, а також рівня змінних та постійних витрат виробництва. Динамічний аналіз зміни ціни реалізації продукції та рівня постійних виробничих витрат дозволить визначити рівень стійкості безбиткового розвитку сільськогосподарського підприємства за умови настання несприятливої ринкової кон'юнктури.

З метою підвищення рівня стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств пропонується впровадження інформаційних технологій на всіх рівнях використання ресурсної компоненти відтворювального циклу сільськогосподарського виробництва з використанням сучасні телематичних систем управління. Телематичні системи використовується для вирішення завдань транспортної логістики в автоматизованих системах управління машино-тракторним парком та

забезпечать виконання таких основних функцій, як: планування сезонних робіт, облік та планування витрат матеріальних ресурсів та часу, контроль виконання технологічних операцій, зниження пошкодження врожаю та техногенного впливу на навколишнє середовище.

Ключові слова: безбитковість, бізнес-система, грошові потоки, ресурсна компонента, розвиток, сільськогосподарське підприємство, стійкість потенціалу, телематичні системи, управління.

ANNOTATION

Bulkin S. Formation of stability of potential of unprofitable development of agricultural enterprises. – Qualifying scientific work as a manuscript.

The dissertation for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.04 Economics and Management of the Enterprises (according to the types of economic activity) – Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, 2021.

The dissertation is devoted to scientific and practical issues of formation of stability of potential of unprofitable development of agricultural enterprises.

The study of the modern paradigm of the theory of sustainability of enterprise development revealed the content of the category "sustainability of the potential of break-even development of agricultural enterprises" as a set of components of the business system of agricultural enterprises (production, marketing, investment and financial). They provide the ability to return to a break-even state of development through the implementation of mechanisms of economic relations for the formation and use of production resources in a dynamic environment. Ensuring the reproductive process stability potential cost recovery of agricultural enterprises in its essence is dynamically cyclical. Strategic programs for agricultural development provide for the process of continuous reproduction of the potential of unprofitable development of economic entities. Restoring its stability associated not only with quantitative and qualitative characteristics of system

resource components, but also depends on the software implementation of the reproductive process in space and time.

It argued that an important task of today's economy is to form the stability of the potential for break-even development of agricultural enterprises in the conditions of occurrence and impact of destabilization processes and crises. Stability, as an internal property of the economic system, is expressed by the ability of the enterprise to withstand fluctuations caused by changes in the external and internal business environment and to carry out effective activities to achieve its own development goals. Sustainability of break-even development potential characterizes the opportunities to attract resources to finance strategic areas of business development. From the standpoint of systems theory and concepts of self-organization, the stability of the enterprise as a business system, involves qualitative changes in its potential and the reproductive process of production and economic activity. An important condition for the sustainability of break-even development is to ensure a systematic connection between the structural elements of potential, which realize the capabilities of the entity and its competencies, integrating past, present and future periods and forming functional relationships with the business environment.

The study of theoretical provisions of the sustainability of the potential of break-even development of agricultural enterprises allowed to identify its system-resource component (cash, financial investments, receivables, highly liquid products), which can provide a reproductive process of the production cycle and competitive advantages of economic entities in the short term. Isolation of qualitative features of the system-resource component of the formation of the stability of the potential of break-even development allows to identify them among the set of tools of the economic system, to determine individual forms of manifestation and causal relationships. Since each stage of economic growth of the enterprise is a stable system, which is characterized by the process of financing the entity, the stability of the potential of its break-even development in the business environment involves the constant development of system-resource component. This creates a theoretical and

methodological basis for assessing, forecasting and planning the sustainability of break-even development potential in order to influence the sources of resource formation and economic growth of agricultural enterprises.

It is established that the current state of functioning of agricultural enterprises of Dnipro region is characterized by instability and a significant degree of risk of management in a changing environment, which has a significant impact on the efficiency of their economic activity. There is a clear tendency in the industry to intensify concentration processes. According to the results of the method of assessment of the main components and taxonomic analysis, a close correlation was established between the indicators of the three spheres of the economic process of agricultural enterprises: resource provision, production and sales. Thus, in the field of resource provision, the factor load of variation of its indicators on the level of stability of the break-even potential varies between 65,7-71,5%, in the field of production – 52,8-55,7% and from 93,1% to 95,2% in the sale of agricultural products. High efficiency of agricultural enterprises provides them with stable competitive advantages in the market of agricultural products. Differences between enterprises with low and high levels of sustainability of break-even development potential are significant in all selected indicators of the main components.

The analysis of resource provision of agricultural enterprises showed that increasing the efficiency of the resource component of the sustainability potential of the break-even development of agricultural enterprises is achieved with the optimal ratio of various elements of current assets in the production and financial cycle. The share of enterprises in Solonyansky district with an average level of resource provision in the structure of current assets is almost constant. A significant reduction in resource supply current assets in the area due to a decrease in profitability. At the enterprises the imbalance of synchronicity and rhythmicity of the movement of cash flows is traced. With the improvement of qualitative and quantitative parameters in the spheres of production and sale of products with the use of innovative technologies there is an increase in the share of costs per unit area of agricultural land and creates conditions for increasing productivity of resources in

these areas. The balanced structure of current assets does not guarantee high results of efficiency of activity, and is only a reference point for formation of optimum structure of a qualitative system-resource component of stability of potential of break-even development.

It is established that the sustainability of agricultural enterprises is determined by the presence of potential reserves, the use of which is impossible without self-financing the break-even development of economic entities. Since the process of self-financing of economic activity is characterized by the financial independence of the enterprise, the availability of equity to cover current liabilities and sources of self-sufficiency of break-even development, all target parameters of self-financing must be high. The most important factor in diagnosing the target parameters of self-financing is the provision of own funds (26,3%), which characterizes the sufficiency of own working capital to finance current assets of enterprises. According to the results of clustering of agricultural enterprises of Solonyansky district, the ranges of limits of influence of target parameters of self-financing on the level of stability of potential of their break-even development are identified. Calculations show that 10,7% of agricultural enterprises in the district are in a high range of target parameters of self-financing, 21,4% of enterprises – in the middle range, 42,9% – in the low range and 25,0% – in the critical range.

We believe that the formation of strategic priorities to increase the sustainability of the potential of break-even development of agricultural enterprises should be based on a program-targeted approach to the reproduction of stable economic growth in the choice of tools to regulate the resource provision of agricultural production. These tasks can be implemented only through the implementation of stabilization programs that leverage strategic priorities stimulating resource support agricultural enterprises and regulators are components of reproductive potential mechanism of formation of their break-even. We offer strategic directions to ensure the stability of potential cost recovery of agricultural enterprises include stabilization program aimed at ensuring revenue growth, own working capital; accumulation of productive capital; raising the marginal level of

resource provision; financing capital investments and stimulating the development of small and medium-sized businesses in the fields of agriculture.

Developed integral indicator methodical approach to planning in the system of cost recovery potential sustainability of agricultural enterprises, which unlike common, involves the use of predictive analysis tools operating parameters of volume and price changes of agricultural products and of variable and fixed costs. Dynamic analysis of changes in prices of products and the level of fixed production costs will determine the break-even level of sustainability of agricultural enterprises, provided that unfavorable market conditions.

In order to improve the stability of potential cost recovery of agricultural enterprises proposed introduction of information technologies at all levels of resource components of the reproductive cycle of agricultural production using modern telematics systems. Telematic systems used to solve problems of transport logistics in automated control systems of machine-tractor fleet and ensure implementation of basic functions: planning seasonal work, accounting and planning costs of material resources and time, control of manufacturing operations, reducing damage to crops and anthropogenic impact on environment.

Key words: agricultural enterprise, break-even point, business system, cash flows, resource component, development, stability of potential, telematic systems, management.

Список публікацій здобувача

1. Булкін С.С. Види стійкості розвитку сільськогосподарських підприємств. *Соціально-економічні проблеми розвитку бізнесу та місцевого самоврядування: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Мелітополь, 14-15 червня 2018 р.)*. Мелітополь, 2018. С. 69-71.
2. Вініченко І.І., Булкін С.С. Формування беззбитковості та економічної стійкості підприємства. *Економіка і держава*. 2019. № 10. С. 31-35.
3. Vinichenko I., Bulkin S. Approach to economic stability in agricultural production. Strategies for sustainable socio-economic development and mechanisms their implementation in the global dimension: collective monograph. Sofia: VUZF Publishing House "St Grigorii Bogoslov", 2019. Vol. 2. P. 217-225 (розділ у монографії).
4. Булкін С.С. Формування стійкості та ефективності сільськогосподарського підприємства. *Агросвіт*. 2019. № 24. С. 112-117.
5. Булкін С.С. Інноваційні засади розвитку виробництва. *Perspectives of world science and education: Abstracts of the 2nd International scientific and practical conference*. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2019. Pp. 27-31.
6. Булкін С.С. Забезпечення інноваціо-інвестиційного розвитку підприємства. *Стратегії, проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності: матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Миколаїв, 12 жовтня 2019 р.)*. Миколаїв: «Університет «Україна», 2019. С. 70-71.
7. Булкін С.С. Системно-ресурсна компонента ефективності аграрного виробництва. *Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали VIII Міжнародної наук.-практ. конф. (Дніпро, 26-27 жовтня 2019 р.)*. Дніпро: ДДАЕУ, 2019. С. 110-112.

8. Булкін С.С. Наукові підходи до сутності стійкості потенціалу беззбиткового розвитку підприємства. *Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України*: матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Харків, 21 листопада 2019 р.). Харків: ХНАДУ, 2019. С. 85-88.

9. Булкін С.С. Інноваційна складова розвитку виробництва. *Економічне зростання та конкурентоспроможність національного господарства*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Львів, 8-9 листопада 2019 р.). Львів: «Молодий вчений», 2019. С. 27-30.

10. Булкін С.С. Напрями забезпечення беззбиткової діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 19. С. 39-44.

11. Булкін С.С. Сучасний стан та перспективи діяльності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 9. С. 131-136.

12. Булкін С.С. Формування потенціалу беззбиткової діяльності сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми молоді в сучасних соціально-економічних умовах*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Житомир, 23 березня 2020 р.). Житомир: «ДжіВіЕс», 2020. С. 63-64.

13. Вініченко І.І., Булкін С.С. Алгоритм формування беззбитковості сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 10. С. 24-28.

14. Булкін С.С. Особливості формування беззбитковості та економічної ефективності сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 238-240.

15. Булкін С.С. Забезпечення економічної стійкості та беззбитковості сільськогосподарських підприємств. *Сучасні можливості забезпечення розвитку міжнародних відносин та економіко-політичного процесу*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Ужгород, 21 березня 2020 р.). Ужгород: «Гельветика», 2020. С. 62-65.

16. Bulkin S. Approach to economic stability in agricultural production. *Modern Science*. 2020. № 9. P. 132-138.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	
ЗМІСТ	14
ВСТУП	15
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ БЕЗЗБИТКОВОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	23
1.1. Економічна сутність стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств	23
1.2. Теоретичні аспекти системно-ресурсної компоненти формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств	40
1.3. Методичні підходи до оцінки стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств	55
Висновки до розділу 1	69
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТІЙКОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ БЕЗЗБИТКОВОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	72
2.1. Моніторинг розвитку сільськогосподарських підприємств	72
2.2. Вплив системно-ресурсної компоненти на рівень стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств	89
2.3. Діагностика цільових параметрів самофінансування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств	105
Висновки до розділу 2	116
РОЗДІЛ 3. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ БЕЗЗБИТКОВОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	119
3.1. Стратегічні напрями формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств	119
3.2. Формування беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств на основі інструментарію операційного аналізу	130
3.3. Інформаційне забезпечення технологічних процесів розвитку сільськогосподарських підприємств	143
Висновки до розділу 3	165
ВИСНОВКИ	167
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	172
ДОДАТКИ	194

ВСТУП

Актуальність теми. Стійкий економічний розвиток сільськогосподарських підприємств гарантує продовольчу безпеку держави, сприяє перетворенню аграрного сектора на високоефективний та конкурентоспроможний сектор економіки на внутрішньому й зовнішньому ринках, формує вагомий ресурс зовнішньоекономічної діяльності та створює надійне джерело бюджетних надходжень. Але більшість сільськогосподарських підприємств не здатні в сучасних умовах здійснювати високоефективну виробничо-господарську діяльність, що негативно позначається на можливостях формування стійкості потенціалу їх безбиткового розвитку. Досягнення безбиткової діяльності є об'єктивною передумовою отримання прибутку, який забезпечує самофінансування відтворювального процесу господарської діяльності підприємства. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження проблем формування та оцінки стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств і розробка практичних рекомендацій щодо її забезпечення.

Питання теорії й методології вибору та практики стратегічного управління, спрямованих на підвищення стійкості розвитку суб'єктів господарювання досліджено у роботах вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів: С. Анохіна, І. Ансоффа, О. Арєф'євої, І. Бланка, В. Василенка, О. Величка, В. Гросул, О. Дація, С. Козловського, С. Покропивного, М. Портера, І. Семененко, С. Хамініч, Й. Шумпетера та ін. Дослідженню теорії, методології та розробці заходів щодо формування стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств присвячені праці В. Андрійчука, В. Аранчій, Р. Безуса, Л. Березіної, Н. Васильєвої, І. Вініченка, О. Гончаренко, Ю. Губені, О. Добровольської, Ю. Лупенка, Л. Мельника, Г. Павлової, П. Саблука, Н. Трусової, О. Ульянченка та ін.

Проте, недостатньо дослідженими залишаються питання системного підходу до розуміння стійкості потенціалу як комплексної економічної категорії, взаємозв'язку системно-ресурсної компоненти зі стійкістю потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарського підприємства, розробки аналітико-математичного інструментарію оцінки й діагностики досліджуваних процесів та ефективних способів його реалізації, організаційно-економічних заходів забезпечення стратегії стійкості потенціалу безбиткового розвитку. Це зумовило необхідність проведення окремого наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Дніпровського державного аграрно-економічного університету за темою «Розробити напрями формування конкурентоспроможного агропромислового виробництва» (номер державної реєстрації 0115U007159), у межах якої автором обґрунтовано теоретико-методичні засади та розроблено практичні рекомендації щодо формування стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування та поглиблення теоретико-методичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення організаційно-економічного інструментарію формування стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств. Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- узагальнити теоретико-методологічні засади стійкості розвитку підприємства та на підставі цього ідентифікувати сукупність складових елементів бізнес-системи сільськогосподарських підприємств, які забезпечують стійкість потенціалу їх безбиткового розвитку;

- інтерпретувати зміст основних дефініцій категорії «стійкість потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств» та сформулювати її авторське трактування;
- розробити теоретико-методичні засади дослідження процесу формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств;
- здійснити комплексну оцінку впливу системно-ресурсної компоненти на стійкість беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств та виявити чинники, що впливають на її формування;
- оцінити методичний інструментарій діагностики впливу системно-ресурсної компоненти на стійкість потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств та надати пропозиції щодо його удосконалення;
- поглибити методичний інструментарій планування в системі формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств;
- надати пропозиції щодо підвищення рівня стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств із урахуванням інформаційного забезпечення технологічних процесів їх виробничої діяльності.

Об'єктом дослідження є процес формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та практичних аспектів формування й реалізації організаційно-економічного інструментарію управління стійким потенціалом беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою дослідження є системний підхід та діалектичний метод пізнання, які застосовувалися для вивчення проблем реалізації організаційно-економічного інструментарію формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку

сільськогосподарських підприємств. У процесі вирішення поставлених завдань використано такі наукові методи й прийоми аналізу: *синтезу, аналізу, індукції, дедукції* (для визначення сутності категорій «стійкість підприємства», «стійкість потенціалу беззбиткового розвитку», узагальнення особливостей формування стійкості потенціалу сільськогосподарських підприємств); *метод порівняння статистичних даних* (виявлення основних проблем та тенденцій розвитку сільськогосподарських підприємств); *графічний метод* (наочне відображення отриманих результатів); *розрахунково-конструктивний* (прогнозування можливих варіантів розвитку економічних процесів з урахуванням зміни факторів впливу), *метод експертних оцінок* (визначення цільових параметрів самофінансування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств), *економіко-математичні методи* (оцінка економічного розвитку сільськогосподарських підприємств, визначення рівня стійкості їх потенціалу та прогнозування тенденцій зміни показників ресурсного забезпечення відтворювального процесу), *абстрактно-логічний* (формулювання висновків, пропозицій) та інші загальнонаукові методи й економіко-статистичні прийоми.

Інформаційною базою дисертаційної роботи є законодавчі та нормативні акти України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, Головного управління статистики у Дніпропетровській області, дані статистичної звітності сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з проблеми дослідження, інформація з мережі *Internet*, результати власних досліджень.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних положень щодо формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств. Найбільш суттєві результати, що містять елементи наукової новизни та виносяться на захист, полягають у наступному:

вперше:

- розроблено теоретико-методичні засади дослідження процесу формування стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств із системним урахуванням умов зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища, алгоритмізацією цільових параметрів самофінансування, діагностикою впливу системно-ресурсної компоненти на поточний її рівень та розробкою стратегічних напрямів забезпечення;

удосконалено:

- теоретичні положення та методологічні засади стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств, принциповою ознакою яких є виділення її системно-ресурсної компоненти, яка здатна забезпечити відтворювальний процес виробничого циклу та конкурентні переваги господарюючих суб'єктів в коротко- та довгостроковій перспективах;
- аналітико-математичний інструментарій діагностики стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств, який доповнено використанням експертного оцінювання цільових параметрів самофінансування, факторним аналізом визначення їх вагомості та кластерним аналізом діапазону граничних меж впливу;
- методичний підхід до планування в системі формування стійкості потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств, який на відміну від поширених, передбачає використання інструментарію операційного аналізу прогнозних параметрів зміни обсягу та ціни реалізації сільськогосподарської продукції, а також рівня змінних та постійних витрат виробництва;

дістали подальшого розвитку:

- трактування категоріального змісту поняття «стійкість потенціалу безбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств», під яким

запропоновано розглядати сукупність складових елементів бізнес-системи сільськогосподарських підприємств (виробничої, маркетингової, інвестиційної та фінансової), які забезпечують спроможність повертатися до беззбиткового стану розвитку через реалізацію механізмів економічних відносин щодо формування та використання виробничих ресурсів в умовах динамічних змін зовнішнього середовища;

- методичний підхід до діагностики впливу системно-ресурсної компоненти на стійкість потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств, який здійснюється у п'ять етапів, а саме: 1) динамічний аналіз тенденцій зміни показників системно-ресурсної компоненти; 2) формування параметрів матриці ресурсного забезпечення; 3) виокремлення пріоритетних показників ресурсного забезпечення; 4) побудова моделі ресурсного забезпечення; 5) визначення рівня стійкості потенціалу беззбиткового розвитку;
- пропозиції щодо інформаційного забезпечення виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, які ґрунтуються на застосуванні автоматизованих телематичних систем управління, методів інвестиційного проектування, дисконтуванні грошових потоків, передбачають мінімізацію інвестиційних витрат та враховують варіанти реалізації інвестиційного проекту.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх прикладного застосування з метою окреслення пропозицій щодо формування стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств. Основні теоретичні положення, що викладені в дисертації, доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій, які використано та впроваджено в практику управління й господарювання.

Пропозиції щодо обґрунтування регіональних програм підвищення рівня стійкості потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств використано Департаментом економічного розвитку

Дніпропетровської обласної державної адміністрації (довідка № 338/0/19-17 від 20.08.2020 р.). Рекомендації та пропозиції автора щодо діагностики впливу системно-ресурсної компоненти на стійкість потенціалу беззбиткового розвитку сільськогосподарських підприємств використано СТОВ «Вікторія» (довідка № 01-17 від 07.09.2020 р.) Рекомендації автора щодо інформаційного забезпечення технологічних процесів розвитку сільськогосподарських підприємств впроваджено СТОВ «Колос» (довідка № 27 від 07.07.2020 р.). Основні теоретичні положення й результати дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Дніпровського державного аграрно-економічного університету при викладанні навчальних дисциплін «Обґрунтування господарських рішень», «Економіка підприємства», «Конкурентоспроможність підприємства», «Потенціал і розвиток підприємства», «Економічна діагностика», «Стратегічне управління бізнесом» (довідка № 177-8/20 від 08.10.2020 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є результатом творчого наукового пошуку автора. Викладені в ній наукові положення, висновки і рекомендації отримані й аргументовані безпосередньо автором. Із наукових праць опублікованих у співавторстві, використано лише ті положення, що є результатом особистих розробок автора.

Апробація матеріалів дисертації. Основні результати та висновки наукових досліджень апробовано у доповідях та обговорено на таких науково-практичних конференціях:

- міжнародних: «Соціально-економічні проблеми розвитку бізнесу та місцевого самоврядування» (Мелітополь, 2018 р.), «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (Дніпро, 2018, 2019 рр.), «Економічне зростання та конкурентоспроможність національного господарства» (Львів, 2019 р.), «Perspectives of world science and education» (Осака, 2019 р.), «Сучасні можливості забезпечення розвитку міжнародних відносин та економіко-політичного процесу» (Ужгород,

2020р.), «Актуальні проблеми молоді в сучасних соціально-економічних умовах» (Житомир, 2020 р.);

- всеукраїнських: «Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України» (Харків, 2019 р.), «Стратегії, проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності» (Миколаїв, 2019 р.), «Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств» (Дніпро, 2018-2020 рр.).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано у 16 наукових працях загальним обсягом 5,87 друк. арк., у т.ч. 6 – у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз (3,07 друк. арк.), 1 – у наукових виданнях інших держав, 1 – у зарубіжній колективній монографії, 8 – у інших наукових виданнях.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (240 найменувань), додатків. Основний зміст роботи викладений на 171 сторінці, містить 32 таблиці та 18 рисунків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азоев Г. Л., Челенков А. П. Конкурентные преимущества фирмы. М.: НОВОСТИ, 2000. 256 с.
2. Алексеенко Н. В. Устойчивое развитие предприятия как фактор экономического роста региона. *Економіка і організація управління*. 2008. № 3. С. 59-65.
3. Андреев Б.Ф. Системный курс экономической теории. Микроэкономика. Макроэкономика: Учеб. пособие. СПб.: Лениздат, 1998. 574с.
4. Андрианов В. Д. Саморегулируемые организации как механизм устойчивости и равновесия на микроэкономическом уровне. *Маркетинг*. 2007. № 3 (94). С. 3-15.
5. Андрійчук В.Г., Сас І.С. Концентрація в аграрній сфері економіки: монографія. Київ: КНЕУ, 2017. 303с.
6. Анохин С. Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях. Саратов: Саратовский государственный технический университет, 2012. 40 с.
7. Антонюк О.О. Прогнозування кризових явищ на підприємстві через призму показників ліквідності та платоспроможності. *Держава та регіони*. 2011. №6. С121-126.
8. Аранчій В. І. Фінанси підприємств: навч. посібник. К.: ВД «Професіонал», 2014. 304 с.
9. Ареф'єва О.В., Городинська Д.М. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення. Актуальні проблеми економіки. 2008. №8. С.83-90.
10. Ахмедов А. Б. Финансовый потенциал региона и его использование в системе межбюджетных отношений: автореферат дис. кандидата экономических наук: 08.00.10. Махачкала. 2012. 27 с.
11. Бабина О. Є. Розвиток економічної системи як процес реалізації її потенціалу. *Економіка розвитку*. 2013. № 4 (68). С. 57-61.

12. Баранов Л. Т. Нечеткие множества в экспертном опросе. *Социология: методология, методы, математические модели*. 2004. № 19. С.142–157.
13. Басовський Л. Е. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: [учеб. пособ.]. М.: ИНФРА-М. 2011. 260 с.
14. Безрукова Т. Л. Устойчивое развитие предприятия: вопросы методологии. *Механізм регулювання економіки*. 2008. № 2. С. 214-221.
15. Безус Р.М. Фінансове забезпечення оновлення матеріально-технічної бази аграрних підприємств за допомогою лізингу. *Економіка та держава*. 2008. № 10. С.34-36.
16. Березін О.В, Березіна Л.М., Бутенко Н.В. Економіка підприємства: підручник. Київ: Знання, 2009. 390 с.
17. Березіна Л.М. Методика оцінки конкурентоспроможності переробних підприємств. *Ефективна економіка*. 2015. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
18. Белолипецкий В.Г. Финансы фирмы: Курс лекций. М.: ИНФРА, 2008. 326 с.
19. Бердикова Т. Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: учебное пособие. М.: ИНФРА-М., 2012. 212 с.
20. Білоусько Н.Л. Забезпеченість сільського господарства основними засобами в умовах трансформаційних процесів. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 2 (19). С. 305-308.
21. Бикова В.Г. Оцінка та планування фінансово-економічного потенціалу підприємств загальнодержавного значення: автореф. дис. канд. екон. наук. Київ, 2016. 24 с.
22. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. К.: Ника-Центр, 1999. Т.1. 592 с.
23. Бланк И. А. Управление формированием капитала. К.: Эльга; Ника-Центр, 2002. 512 с.

24. Блауберг И.В., Юдин Э.Г. Становление и сущность системного подхода. М.: Наука, 2003. 270 с.
25. Большой экономический словарь [под ред. Азрилияна]. – [2-е изд., дополн. и перераб.]. М.: Ин-т экономики, 1997. 864 с.
26. Бондаренко Н. І. Фінанси підприємств. Х.: ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, 2014. 262 с.
27. Бондаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. *Інвестиції практика та досвід*. 2008. № 4. С.40-44.
28. Бородина Е.И. Финансы предприятий: учебное пособие. М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 2011. 208 с.
29. Бородіна О. М. Державне сприяння розвитку аграрного сектору економіки: виклики часу. *Економіка та держава*. 2011. №5. С. 8–11.
30. Боронос В. Г. Методологічні засади управління фінансовим потенціалом території: монографія. Суми: Сумський державний університет, 2011. 310 с.
31. Бочаров П.П., Касимов Ю.Ф. Финансовая математика: Учебник. М.: Гардарики, 2012. 624 с.
32. Брянцева И.В. Экономическая устойчивость предприятия: сущность, оценка, управление. Хабаровск: Изд-во Хабаровского государственного технического университета, 2009. С.16–18.
33. Бугай В.З., Омельченко В.М. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства. Держава та регіони. 2008. № 1. С. 34-39.
34. Булкін С.С. Види стійкості розвитку сільськогосподарських підприємств. *Соціально-економічні проблеми розвитку бізнесу та місцевого самоврядування: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Мелітополь, 14-15 червня 2018 р.)*. Мелітополь, 2018. С. 69-71.
35. Булкін С.С. Формування стійкості та ефективності сільськогосподарського підприємства. *Агросвіт*. 2019. № 24. С. 112-117.
36. Булкін С.С. Інноваційні засади розвитку виробництва. *Perspectives of world science and education: Abstracts of the 2nd International*

scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2019. Pp. 27-31.

37. Булкін С.С. Забезпечення інноваціо-інвестиційного розвитку підприємства. *Стратегії, проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності*: матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Миколаїв, 12 жовтня 2019 р.). Миколаїв: «Університет «Україна», 2019. С. 70-71.

38. Булкін С.С. Системно-ресурсна компонента ефективності аграрного виробництва. *Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи*: матеріали VIII Міжнародної наук.-практ. конф. (Дніпро, 26-27 жовтня 2019 р.). Дніпро: ДДАЕУ, 2019. С. 110-112.

39. Булкін С.С. Наукові підходи до сутності стійкості потенціалу беззбиткового розвитку підприємства. *Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України*: матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Харків, 21 листопада 2019 р.). Харків: ХНАДУ, 2019. С. 85-88.

40. Булкін С.С. Інноваційна складова розвитку виробництва. *Економічне зростання та конкурентоспроможність національного господарства*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Львів, 8-9 листопада 2019 р.). Львів: «Молодий вчений», 2019. С. 27-30.

41. Булкін С.С. Напрями забезпечення беззбиткової діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 19. С. 39-44.

42. Булкін С.С. Сучасний стан та перспективи діяльності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 9. С. 131-136.

43. Булкін С.С. Формування потенціалу беззбиткової діяльності сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми молоді в сучасних соціально-економічних умовах*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Житомир, 23 березня 2020 р.). Житомир: «ДжіВіЕс», 2020. С. 63-64.

44. Булкін С.С. Особливості формування беззбитковості та економічної ефективності сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 238-240.

45. Булкін С.С. Забезпечення економічної стійкості та беззбитковості сільськогосподарських підприємств. *Сучасні можливості забезпечення розвитку міжнародних відносин та економіко-політичного процесу*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Ужгород, 21 березня 2020 р.). Ужгород: «Гельветика», 2020. С. 62-65.

46. Бурда А.І. Методичні підходи до оцінювання впливу складників тріади потенціалу на сталий розвиток підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*: зб. наук.-техн. пр. Львів: РВВ НЛТУ України. 2009. Вип. 19.12. С. 141-153.

47. Василенко В.А. Менеджмент підприємств: монографія. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 347 с.

48. Векленко В., Золотарева Е. Менеджмент устійчивого розвитку підприємств: монографія. Київ: Центр учебной литературы, 2005. 648с.

49. Величко О.П. Логістика в системі менеджменту підприємств аграрного сектору економіки: монографія. Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2015. 525с.

50. Верхоглядова Н.І. Сутність стійкості функціонування підприємства. *Держава та регіони*. 2011. №1. С.76-78.

51. Вініченко І.І., Крючок С.І. Економічна стійкість підприємства та її складові. *Агросвіт*. 2016. № 24. С. 15-20.

52. Вініченко І.І., Трусова Н.В. Фінансова складова розвитку господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. *Наука й економіка*. Збірник наукових праць. Хмельницьк: Хмельницький ДЦНІТ, 2013. - №4 (32). С.130-144.

53. Вініченко І.І., Булкін С.С. Формування беззбитковості та економічної стійкості підприємства. *Економіка і держава*. 2019. № 10. С. 31-35.

54. Вініченко І.І., Булкін С.С. Алгоритм формування беззбитковості сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 10. С. 24-28.
55. Воронкова А. Е. Підтримка конкурентоспроможного потенціалу підприємства. К.: Техніка, 2000. – 152 с.
56. Воронкова А.Е. Потенціал підприємства як основа його довгострокового розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 4 (94). С. 77-84.
57. Гатаулин А.М. Система прикладних статистико-математических методов обработки экспериментальных данных. М.: Изд-во МСХА, 1992. 224с.
58. Герасименко Н.А. Ризики в сільському господарстві з урахуванням регіонального аспекту. *Економіка АПК*. 2009. № 9. с. 62-65.
59. Гловацкая Н. Макроаспекты финансового потенциала: факторы, критерии и показатели. *Вопросы экономики*. 2014. № 8. С. 25–34
60. Гнип Н.О. Формування фінансового потенціалу підприємства за джерелами фінансування. *Інноваційна економіка*. 2011. №5. С. 270 – 274.
61. Голованева У. В. Теоретический подход к понятиям «устойчивость», «развитие», «экономика предприятия». *Актуальные вопросы экономических наук*. 2010. № 15-2. С. 138-143.
62. Голодова Ж. Г. Формирование и управление финансовым потенциалом региона в целях обеспечения его экономического роста: дис. доктора экономических наук : 08.00.10. Москва, 2010. 446 с.
63. Гончаренко О.В. Роль інновацій в забезпеченні відтворювального процесу в агропромисловому виробництві. *Інноваційна економіка*. 2018. № 5-6 (75). С. 5-10.
64. Гончаренко О.В. Інституціональні аспекти реалізації інноваційних пріоритетів розвитку агропромислового виробництва. *Економіка. Управління. Інновації*. 2016. № 4 (16). С.47-52.
65. Гончаренко О.В. Інституціоналізація агроінновацій: методологічний контекст. *Інноваційна економіка*. 2015. № 5 (61). С. 143-147.

66. Городничев П.Н. Финансовое и инвестиционное прогнозирование. – М.: Экзамен, 2012. 224 с.
67. Городянська Д. М. Економічна стійкість підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 10(42). С. 141–146.
68. Грабар И. Г., Тимонин Ю. А., Бродский Ю. Б. Подход к общей задаче проектирования экономических систем. *Вісник ЖНАЕУ*. 2009. № 2 (25), т. 2. С. 52–60.
69. Грабовецький Б.Є. Економічне прогнозування і планування. К.: Центр навч. літ-ри. 2003. 188 с.
70. Григорська Н.М. Формування концептуального підходу до системно-процесного управління економічною стійкістю підприємства. *Економіка та держава*. 2013. №8. С.118-123.
71. Гривківська О.В. Забезпечення фінансової безпеки сільського господарства: монографія. Тернопіль: Астон, 2012. 340 с.
72. Гросул В. А., Мамаєва Г.С. Теоретичні підходи щодо визначення сутності стійкого розвитку підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2012. № 7. С. 104-107.
73. Гросул В.А. Соціально-економічна стійкість підприємства: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія. Харків: Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі, 2007. 303 с.
74. Гуменюк А.Ф. Інвестиційна природа амортизаційних відрахувань та їх роль у відтворенні основних засобів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 5. С. 204-205.
75. Даль В.И. Толковый словарь русского языка. М.: Терра. 1995. Т.4. 684 с.
76. Дацій О.І. Удосконалення бюджетно-податкової політики як умова економічної стабілізації підприємств України. *Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. X. : Вид-во НУЦЗУ*, 2018. Вип. 2 (9). С. 123-130.

77. Дацій О.І. Зміст та значення процесів реструктуризації та беззбитковості сільськогосподарських підприємств. *News of science and education*. 2019. № 5 (77). Р. 34-42.

78. Дейнега О.В., Якубовська Н.В. Ідентифікація регіональних факторів у методиці оцінювання конкурентоздатності аграрних підприємств. *Економічні науки*. Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 7(27). Луцьк, 2010. С. 259–269.

79. Деркач М. І. Еволюція економічної теорії сталого розвитку. *Збірник наукових праць ЛНТУ*. Луцьк, 2010. Серія "Економічна теорія та економічна історія". Вип. 7 (28). Ч. 1. С. 144-159.

80. Динаміка основних показників соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс]. Державний комітет статистики України. Статистична інформація. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

81. Добровольська О.В. Економічний механізм регулювання економічної стійкості аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2007. №17. С.13-15.

82. Добровольська О.В. Формування економічної стійкості аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2007. №16. С.21-26.

83. Драган Т. М. Ринок фінансового лізингу у цифрах. *Лізинг в Україні: Інформаційно-аналітичний бюлетень*. 2013. №2. С.8-12.

84. Друкер П. Управление, нацеленное на результаты. М.: Технология - школа бизнеса. 1994. 200 с.

85. Дякова Т.А. Управління економічною стійкістю підприємств з використанням збалансованої системи показників. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління: Серія «Економіка»*. 2012. №247. С.365-371.

86. Евдокимов Ф.И. Экономическая устойчивость предприятия как фактор безопасности. *Наукові праці Донецького технічного університету*. Серія: економічна. Випуск 37. Донецьк: ДонНТУ, 2001. С.16–25.

87. Економічна енциклопедія: У 3 т. / Редкол.: В. С. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Видавничий центр «Академія», 2010. 864 с.

88. Економічний ризик: ігрові моделі: [навч.посіб.] / В.В. Вітлінський, П.І. Верченко, А.В. Сігал, Я.С.Наконечний. К.: КНЕУ. 2002. 446 с.
89. Ермакова Е. А. Финансовый потенциал региона: стратегия формирования и использования: дис. канд. экон. наук. Саратов, 2011. 182 с.
90. Ерохина Е.А. Теория экономического развития: системно-синергетический подход [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://ek-lit.narod.ru/eroh/2-2.html>
91. Ефремов В.С. Стратегическое управление. *Менеджмент за рубежом*. 2010. № 1. С. 3-14.
92. Захарченков С.П. Обґрунтування концепції дослідження сутності фінансів. *Фінанси України*. 2009. № 9. С. 108-114.
93. Збарський В.К. Конкурентоспроможність високотоварних аграрних підприємств. К.: ННЦ ІАЕ, 2009. 310 с.
94. Згуровский М.З. Системный анализ: проблемы, методология, приложения. К.: Наукова думка, 2010. С.619.
95. Зеліско І.М. Особливості формування фінансових ресурсів інтеграційних аграрних формувань. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 12. С. 41–44.
96. Зеткина О. В. Об управлении устойчивостью предприятия. М.: Аудит, ЮНИТИ, 2013. 134 с.
97. Зятковський І.В. Теоретичні засади фінансів підприємств. *Фінанси України*. 2000. №4. С. 24 – 27.
98. Иванов В.Л. Управління економічною стійкістю підприємств: монографія. Луганськ: СНУ ім. В.Даля, 2005. 268 с.
99. Иванов В. Л. Организация управления безбыточностью предприятия на основе совершенствования его организационной структуры управления. Луганск : Изд-во ВНУ им. В. Даля, 2007. 148 с
100. Иванов А.М. Общая теория систем. СПб.: Научная мысль, 2005. 480 с.
101. Иванов В. В., Кусакин С. П. Подходы к разработке механизмов

управления финансовыми потоками предприятия *Логинфо*. 2001. № 11. С. 18–19.

102. Измайлова К.В. *Финансовый анализ: навч. посібник*. К.: МАУП, 2010. 358 с.

103. Ільїна К.О. *Фінансовий потенціал інноваційного розвитку підприємства*. *Вісник Львів: Серія економічна*. 2009. С. 256-261.

104. Ільїн В. Ю. *Конкурентоспроможність аграрних підприємств: питання методології*. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Сер. Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 4 (63). С. 108–111.

105. Ільницька Г. Я. *Формування фінансово-економічного механізму управління підприємством*. *Наук. вісник Українського державного лісотехнічного університету*. 2004. Вип. 14 (7). С. 291–294.

106. Исследование потенциала финансирования сельского хозяйства в Украине, Европейский Фонд Юго-Восточной Европы (EFSE) 2013 г. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.efse.lu>.

107. Искаков Н. *Устойчивое развитие. Наука и практика*. М.: РАЕН, 2008. 464 с.

108. Карпочук І. В. *Аналіз фінансового потенціалу регіону*. *Аналітично-інформаційний журнал «СХІД». Спецвипуск*. 2011. №3(110). С. 32-36.

109. Кейнс Дж. М. *Общая теория занятости, процента и денег*. М.: Прогресс, 1978. 494 с.

110. Кендюхов А. В., Толкачев Д. О. *Использование метода главных компонент для оценки конкурентоспособности предприятий*. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 4. С. 219-227.

111. Кинг А. М. *Тотальное управление деньгами*. СПб.: Полигон, 2009. 448 с.

112. Киперман Г. Я. *Оценка экономической устойчивости коммерческой организации*. *Микроэкономика*. 2012. №2. С. 70–75.

113. Климонтович Ю.М. *Без формул о синергетике*. Мн.: Высшая школа, 1985. 231 с.

114. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры. М.: Финансы и статистика, 2008. 560 с.
115. Коваленко Н. FITCH, S&P, MOODY'S: кто ставит оценки банкам? [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.prostobank.ua/depozity/>
116. Козловський С.В. Концепції реструктуризації при управлінні та забезпеченні беззбитковості виробничих систем. *Держава та регіони*. 2009. №2. С.87-91.
117. Козловський С. В. Управління сучасними економічними системами, їх розвитком та стійкістю : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.03. Вінниця, 2011. 32 с.
118. Колодізев О.М., Нужний К.М. Дослідження сутності та змісту економічної стійкості підприємства. *Економіка розвитку*. 2007. №7. С.23-27.
119. Конкуренентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення. За заг. ред. О. Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2013. 470 с.
120. Коняшова А.В. Показатели оценки функциональных составляющих экономической устойчивости развития предприятия. *Вестник Челябинского государственного университета*. 2013. № 8(299). С. 123–128.
121. Коряков, А. Г. Методологические вопросы устойчивого развития предприятий. *Вопросы экономики и права*. 2012. № 4. С. 110-114.
122. Кравченко М. С. Экономическая устойчивость как комплексное свойство. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць*. 2011. Т 2. С. 298-302.
123. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування. К.: Центр навчальної літератури. 2003. 224 с.
124. Кроленко М.С. Система показників беззбитковості підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 3(25). С. 180–187.
125. Крючок С.І. Теоретичні засади стійкого розвитку аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2017. № 14. С. 55-60.

126. Кульбака Н.А. Сущность и факторы экономической устойчивости предприятия. *Материалы международной научно-практической конференции*, 23-24 ноября 2001 г. Донецк, 2001. С. 15–21.

127. Кучерова Е.Н. Современный подход к устойчивому развитию предприятия. *Вестник Оренбургского государственного университета*. 2007. № 9. С. 76-81.

128. Кучерявый А. В. Стратегическая безубыточность предприятия: понятие и составляющие. *Надежность*. 2013. № 1. С. 14-18.

129. Лапин Е. В. Экономический потенциал предприятия: монография. Сумы: Унив. книга, 2002. 310 с.

130. Лейберт Т. Б. Безубыточность предприятия: сущность, содержание и факторы. *Экономика и эффективность организации производства*. 2010. 203 с.

131. Лейфер Л.А. Оценка компании. Анализ различных методов при использовании доходного подхода. *Корпоративный менеджмент* URL. [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.cfin.ru/finanalysis/value/revenue_analysis.shtml.

132. Леоненков А. В. Нечеткое моделирование в среде MATLAB и fuzzyTECH. СПб: БХВ-Петербург, 2013. 736 с.

133. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій. К.: КНТЕУ, 2001. 580 с.

134. Лыба В.А. Экономическая устойчивость предприятия: основные понятия и составляющие системы. *Економіка та управління підприємствами: проблеми теорії та практики*. 2013. №1(21). С. 56–64.

135. Литвиненко И. А. Концепция безубыточности: методологический аспект. М.: Изд-во "РАУ– корпорация". 2009. №7-8. С. 21–24.

136. Лобас М.Г. Економічна стійкість сільськогосподарського виробництва як основний чинник його конкурентоспроможності. *Агроінком*. 2008. №3-4. С.23-27.

137. Локшинов А. Н. Стратегический менеджмент. М.: ЮНИТИ ДАНА, 2000. 375 с.
138. Лупенко Ю.О. Формування перспективної моделі сільського господарства України. *Економіка АПК*. 2012. № 11. С. 10-14.
139. Ляшенко В.І. Регулювання розвитку економічних систем: теорія, режими, інститути. Донецьк: ДонНТУ, 2006. 668 с.
140. Макуха Л. С. Стійкий розвиток підприємств: сучасний стан проблеми. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://archive.nbuv>
141. Малік М.Й., Нужна О.А. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: методологія і механізми: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2007. 270 с.
142. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. М.: Госполитиздат, 1950. Т. 1. 794 с.
143. Матвійчук А. В. Нечіткі, нейромережеві та дискримінантні моделі діагностування можливості банкрутства підприємств. *Нейро-нечіткі технології моделювання в економіці*. 2013. № 2. С. 71–118.
144. Масленко Ю. В., Кульбака Н. А. Устойчивое развитие предприятия – фактор экономической безопасности. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua>
145. Медведев, В. А. Устойчивое развитие общества: модели, стратегия [Текст]. М.: Академия, 2011. 267 с.
146. Мельник Л.Ю. Залежність економічної стійкості і ефективності аграрних господарств від їх розмірів. *Агросвіт*. 2010. №9. С.21-24.
147. Міценко Н. Г. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, структура, стратегія використання. *Науковий вісник: зб. наук.- техн. праць*. Львів: НЛТУУ, 2019, с. 193-198.
148. Міценко С. П. Теоретичні засади стійкого розвитку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 36. С. 168-171.
149. Минашкин В. Г. Теория статистики: учебн. для вузов. М.: Финансы и статистика, 2014. 656 с.

150. Мишкін С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків. К.: Основи, 2009. 967 с.
151. Надтока Т. Б., Виноградов А. Г. Многомерное оценивание уровня социально-экономического развития предприятия. *БізнесІнформ*. 2014. № 1. С. 184–191.
152. Никешин С.Н. Предприятие и переходная экономика (некоторые аспекты): учебное пособие. СПб: СПбГИЭА, 2010. 80 с.
153. Новейший словарь иностранных слов и выражений. М.: Современный литератор, 2003. 976 с.
154. Окладский П.В. Соотношение понятий экономической устойчивости предприятий. *Лесной журнал*. 2010. С. 23-37
155. Олійник О.О. Грошові і фінансові потоки в системі бухгалтерського обліку та фінансового менеджменту. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2012. № 1 (9). С. 105–108.
156. Олійник І.О. Методичні підходи до визначення безбиткового обсягу виробництва сільськогосподарської продукції. *Економіка АПК*. 2008. № 2. С.61-68.
157. Олейник А. Б. Экономическая устойчивость как динамическая воспроизводственная категория. *Межвузовский сборник научных трудов*. Волгоград: Политехник, 2013. С. 18-34.
158. Омельченко И. Н. Финансово-экономическая стабильность как составная часть организационно-экономической устойчивости предприятий. *Вестник машиностроения*. 2011. №4. С. 63-74.
159. Онишко С. В. Фінансовий потенціал інноваційного розвитку економіки. *Фінанси України*. 2013. №6. С.67-74
160. Опачанський Д. Методи визначення приросту фінансових ресурсів підприємства, напрямків та ефективності їх визискування. *Економіст*. 2006. № 12. С. 44 – 47.

161. Орехов С.А. Обратные средства корпоративных объединений: теоретические и практические аспекты статистического анализа. М.: БУКВИЦА, 2010. 157 с.
162. Основи економічної теорії: Навч. посібник. За ред. В. О. Білика, П.Т. Саблука. К.: ІАЕ, 1999. 468 с.
163. Основи стійкого розвитку: Навчальний посібник. За ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 654 с.
164. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: [моногр.] / [Кизим М.О., Забродський В.А., Зінченко В.А., Копчак Ю.С.]. Харків: ВД «Інжек». 2003. 144 с.
165. Павлов И. Д. Модели принятия управленческих решений: сб. науч. трудов. Запорожье: ЗНУ, 2015. 321 с.
166. Піддубна Л.І. Конкуренентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: Монографія. Харків: ВД „ІНЖЕК”, 2007. 308 с.
167. Погорелов Ю. С. Категорія беззбитковості та її експлейнарний базис. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. К.: 2012. Вип7. С. 30-34.
168. Подпругин М. О. Понятия устойчивости и устойчивого развития в современной экономической науке. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*. 2012. № 6. С. 133-139.
169. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник. К.: Наукова думка, 2000. 473 с.
170. Пономаренко Т.В. Забезпечення економічної стійкості підприємств та її оцінювання: дис. докт. екон. наук: 08.00.04. Київ, 2000. 36с.
171. Пухальский А. Н. Формирование механизма устойчивого развития предприятия. *Вестник НГУ*. 2012. Т 1, Выпуск 1. С. 26-39.
172. Радкевич Я. М. Метрология, стандартизация и сертификация. 2-е изд., доп. Москва: Высшая школа, 2009. 800 с.
173. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2012. 496 с.

174. Растяпін А. Інтегральний показник економічної ефективності. *Економіка України*. 2010. № 8. С. 81–83.
175. Рахнянська О. П. Економічна стійкість підприємства. [Електронний ресурс]. *Проблеми системного підходу в економіці підприємств*. 2009. № 10. Режим доступу : <http://jrn1.nau.edu.ua>
176. Родионова Н.В. Антикризисный менеджмент: учебное пособие. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. 273 с.
177. Россоха В.В., Науменко І.В. Інтегральна оцінка ефективності використання матеріально-технічної бази сільського господарства. *Економіка АПК*. 2017. № 1. С. 60-67.
178. Рошин В.И. Экономическая устойчивость предприятий и реализация их экономических интересов: Дис. .канд. экон. наук: 08.00.01: Чебоксары, 2010. 169 с.
179. Савин Г.И. Системное моделирование сложных процес сов. М.: Финансы и статистика, 2000. – 276 с.
180. Салина Т. К. Оптимизация цепи поставок ресурсов как фактор устойчивого развития современного предприятия. *Вестник УрФУ*. 2012. № 1. С. 53-64.
181. Самаль С. А. Устойчивое развитие предприятия и экономическая безопасность государства. *Механізм регулювання економіки*. 2012. № 3. С. 92-99.
182. Сандомирская И. К. Эволюция теории устойчивого развития и концепция ноосферы. *Актуальные вопросы экономических наук*. 2010. № 14. С. 46-51.
183. Свірський В. Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засади. *Світ фінансів*. 2007. № 4 (13). С. 43-51.
184. Сергеева О.В. Теоретичні підходи до визначення сутності безбитковості підприємства. *Торгівля і ринок України: темат. зб. наук. пр.* Донецьк: ДонДУЕТ, 2012. Вип. 21, т. 2. 368 с.

185. Семененко І.М. Забезпечення економічної стійкості підприємства на основі його інноваційної активності. *Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. 2008. № 3. С. 200–207.

186. Семененко І.М. Вплив джерел фінансування інновацій на економічну стійкість підприємства. *Економіка: проблеми теорії та практики*. Зб. наук. праць. Вип. 241. Т. II. Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. С. 357–361.

187. Семененко, І. М. Економічна стійкість підприємства: сутність і поняття. *Вісник Східноукр. нац. ун-ту імені Володимира Даля*: зб. наук. пр. – Вип. 2 (144). Луганськ, 2010. С. 78-82.

188. Сіменко І.В. Еволюція системного підходу як методологічна основа дослідження систем управління. *Інтелект. Особистість. Цивілізація*. 2008. №6. С. 378-386.

189. Сільське господарство України: стат. збірник / відп. За вип. О.М.Прокопенко. Київ: Державна служба статистики України, URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

190. Скидан О.В. Формування економічної стійкості аграрного підприємства [Електронний ресурс]. *Ефективна економіка*. 2014. №5. Режим доступу: <http://www.ekonomy.nayka.com.ua>

191. Словник української мови. К.: Наукова думка, 1978. Т. IX. 853 с.

192. Сокол О.Г. Дослідження впливу чинників на економічну стійкість сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2008. №1. С.21-25

193. Сокол О.Г. Методичні засади проведення моніторингу економічної стійкості сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2009. №3. С.45-48.

194. Сологуб, М. О. Сутність економічної стійкості підприємства. *Вестник НТУ «ХПИ»*. 2009. № 36. С. 18-24.

195. Статистична інформація [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>

196. Стецюк П.А. Теорія та практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: монографія. К.: ННЦІАЕ, 2008. 386 с.
197. Стецюк П.А. Методологічні аспекти оцінки фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит»*. 2009. №1. С. 11-17.
198. Теплова О. В. Сущность понятия и теоретические подходы к определению безубыточности предприятий. *Аудит и финансовый анализ*. 2012. № 4. С. 405–413
199. Ткаченко С.М. Удосконалення моделі оцінки управління економічною стійкістю підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. № 20. 2012. С.80-83.
200. Ткаченко С.М. Стратегії забезпечення безбитковості та економічної стійкості аграрних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. № 3. 2015. С.80-83.
201. Трусова Н. В. Концептуалізація системи фінансового потенціалу сільського господарства. *Наук. вісн. Херсонського державного аграрного університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. Вип. 12. С. 153-159.
202. Трусова Н. В. Фінансовий аналіз підприємства: теорія та практика. Навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2012. 392 с.
203. Трусова Н.В. Фінансовий механізм та інструменти забезпечення стійкого розвитку аграрних підприємств. *Облік і фінанси*. 2019. №4(86). С. 114-123.
204. Трусова Н.В. Фінансова складова ресурсного відтворення сільськогосподарських підприємств. *Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки)*. 2014. № 1 (25). С.243-247
205. Туболец І.І. Зміст фінансової і економічної стійкості аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2008. №19. С.18-21.

206. Удовіченко М.О. Економічна стійкість аграрних підприємств: фактори, види, модель побудови. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2012. №2. С.185-189.
207. Ульянченко О.В. Ресурсний потенціал аграрного сектора економіки України: управлінський аспект. Суми: Довкілля, 2009. 383 с.
208. Ульянченко О.В. Формування та використання ресурсного потенціалу в аграрній сфері: монографія. Харків: Харк. нац. аграр. ун-т., 2006. 357 с.
209. Урсул А.Д. Концептуальные проблемы устойчивого развития. *Бюллетень РАН. Использование и охрана природных ресурсов*. 2012. № 1. С. 30-38.
210. Фадеева А. С. Концепция устойчивого развития. Культура народов Причерноморья. 2006. №89. С. 48-51.
211. Фещур Р.В. Математичні методи в економіці: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2011. 264 с.
212. Фещур Р.В. Непрямий метод оцінювання рівня розвитку підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку . С. 286-291.
213. Фильчук Т Г. Теоретическое обоснование и разработка методического обеспечения устойчивого развития предприятия. *Устойчивое развитие экономики: состояние, проблемы, перспективы: материалы пятой международной научно-практической конференции*. 2011. Ч. 1. С. 164-167.
214. Философский энциклопедический словарь. М.: Советская энциклопедия, 1989. 1068 с.
215. Финансы предприятий / под ред. М.В. Романовского. СПб.: «Издательский дом «Бизнес-пресса», 2010. 528 с.
216. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств України: теорія і практика: монографія / М.Я. Демяненко, О.І. Зуєва. К.: ННЦ ІАЕ, 2010. 190 с.

217. Фомин Я.А. Диагностика безубыточности предприятия: учебное пособие. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2013. 349 с.
218. Халафян А. А. STATISTIC A 6. Статистический анализ данных: ученик. 4-е изд. М.: ООО «Бином-Пресс», 2010. 607 с.
219. Хамініч С.Ю., Данько Ю.І. Відмінності в оцінюванні впливу чинників зовнішнього середовища на системи забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. № 42. Т.1. URL: <http://ven.chdtu.edu.ua>
220. Хомяков В.І., Бакулін І.В. Управління потенціалом підприємства. К.: Кондор, 2007. 400с.
221. Цибульский В. Р. Разработка методики стратегического анализа ресурсно-ориентированных предприятий. *СПб.: Меж- дунар. центр соц.-экон. исслед. «Леонтьевский центр»*, 2009. С. 110-111.
222. Чіп Л.О. Поняття економічної стійкості аграрних підприємств у ринкових умовах господарювання. *Агросвіт*. 2008. №10. С.45-48.
223. Чуницька І. І. Бюджетно-податкові важелі формування фінансового потенціалу держави: автореферат дис. кандидата економічних наук. Податкова академія України. Ірпінь, 2009. 18 с.
224. Шандова Н.В. Оцінка беззбитковості розвитку підприємства. *Економічний простір: зб. наук. пр. № 21*. Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. С.276-292.
225. Шахова Г.Я. Финансовые ресурсы в системе макроэкономических взаимосвязей. *Финансы*. 1993. № 3. С. 3-11.
226. Шевченко И. В. Устойчивое развитие. *Региональная экономика: теория и практика*. 2007. № 13(52). С. 4-7.
227. Шконда В.В. Особливості використання методів кваліметрії в сучасних наукових дослідженнях. *Наукові праці МАУП*. 2010. Вип. 4(27). С.45-48

228. Шумська С.С. Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки. *Фінанси України*. 2007. № 5. С.55-65
229. Ячменева В.М. Концепція економічної устойчивості підприємств. *Культура народів Причорномор'я*. 2005. №74. Т.1. С. 94-97.
230. Bulkin S. Approach to economic stability in agricultural production. *Modern Science*. 2020. № 9. P. 132-138.
231. Datsii O., Alebri Mohamed Abdulla. (2019). Systems of Physical Registration of Water Supply in Ukraine. *International Journal of New Economics, Public Administration and Law*, № 2 (4), Swinoujście, Polska, Varna, Bulgaria, P. 59-66.
232. Murdoch C. Economic factors as objects of security; Economics, security and vulnerability. F Trager *Economic, issues and national security*. Lawrence, 1977. P 67–98.
233. Pavlova, G. Conceptual basis for innovative potential of agricultural production implementation / G. Pavlova, O. Honcharenko, R. Bezus, O. Masliaieva K. Didur. *Academy of Entrepreneurship Journal*. 2018. Vol. 24 Issue 2. p. 1- 6.
234. Pavlova H. Dichotomy and interdependence in strategic management concerning innovative and investing activities of organizations/ Victor Yemtsev, Kostiantyn Salyga, Tetiana Pavliuk, Halyna Pavlova. *Academy of Strategic Management Journal*. Volume 19, Issue 3, 2020
235. Resta M. An agent-based simulator driven by variants of Self-Organizing Maps. *Neurocomputing*. 2015. Vol. 147. P. 207-224.
236. Ross Stephen A., Westerfield Randolph W., Jaffe Jeffrey, *Corporate Finance*, 7th Edition, McGraw-Hill, New York, 2005, p.216.
237. Ruiz C. A. G., Luca F. Fibonacci factoriangular numbers. *Indagationes Mathematicae*. 2017. № 28. P. 796-804.
238. Trusova N.V. Criteria of the evaluation of efficiency for sanation measures at business entities. *Accounting & Finance*. 2018. № 3(81). pp. 123-135.

239. Vasylieva N. Ukrainian Agricultural Contribution to the World Food Security: Economic Problems and Prospects. *Montenegrin Journal of Economics*. 2018. Vol. 14, No. 4. P. 215-224

240. Vinichenko I., Bulkin S. Approach to economic stability in agricultural production. Strategies for sustainable socio-economic development and mechanisms their implementation in the global dimension: collective monograph. Sofia: VUZF Publishing House "St Grigorii Bogoslov", 2019. Vol. 2. P. 217-225